

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДСА України

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел. 277-76-86, факс 277-76-11,
E-mail: inbox@court.gov.ua, Web: [http:// www.dsa.court.gov.ua](http://www.dsa.court.gov.ua), Код ЄДРПОУ 26255795

22.10.2015 № Р-17226/15
на № _____ від _____

**Головам апеляційних судів,
апеляційних спеціалізованих
судів**

**Начальникам територіальних
управлінь Державної судової
адміністрації України**

*Про рішення Європейського суду з прав
людини у справі "Луценко проти
України (№ 2)"*

Державна судова адміністрація України у зв'язку зі зверненням Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Бабіна Б. В. щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини у справі "Луценко проти України (№ 2)" надсилає стислий виклад зазначеного рішення Європейського суду до відома та врахування в роботі.

Принадібно зазначаємо, що офіційний переклад рішень Європейського суду розміщено на сайті Міністерства юстиції України.

Територіальним управлінням ДСА України стислий виклад рішення Європейського суду у справі "Луценко проти України (№ 2)" надіслати головам місцевих судів.

Додаток: на 2 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

П. Кондик

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЛУЦЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ (№2)»
(CASE OF LUTSENKO v. UKRAINE (No. 2))
Заява № 29334/11

Стислий виклад рішення від 11 червня 2015 року

13 грудня 2010 року Генеральна прокуратура України закінчила досудове слідство у кримінальній справі щодо заявника, колишнього Міністра внутрішніх справ України, та пред'явила йому обвинувачення у вчиненні злочинів, передбачених частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) та частиною 3 статті 365 ККУ.

Постановою Печерського районного суду м. Києва від 27 грудня 2010 року обранний заявникові запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд було замінено на взяття під варту, і наступного дня його було поміщено до Київського слідчого ізолятора № 13 (далі – СІЗО).

Вироком цього ж суду від 27 лютого 2012 року заявнику було призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на чотири роки. Апеляційний суд м. Києва та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишили цей вирок у частині призначеного покарання без змін.

До затримання у заявника було діагностовано цукровий діабет II типу, хронічний гастрит та панкреатит. При поміщенні до СІЗО заявника було оглянуто лікарями. Він також пройшов клінічне, лабораторне та рентгенологічне обстеження.

Під час перебування під вартою заявника неодноразово оглядали лікарі медичної частини СІЗО, комісія лікарів Державної пенітенціарної служби України (далі - ДПтС України) та лікарі з медичних закладів Міністерства охорони здоров'я України (далі - МОЗ України).

21 квітня 2011 року заявник оголосив голодування в знак протесту проти подальшого тримання його під вартою. Впродовж періоду, коли заявник відмовлявся приймати їжу, його щодня оглядали лікарі. Пізніше проводилися лабораторні аналізи, метою яких було контролювати наслідки голодування, та вживалися заходи, спрямовані на зменшення цих наслідків. Кілька разів заявника було госпіталізовано до закладів охорони здоров'я МОЗ України.

7 квітня 2013 року колишній Президент України видав указ про помилування низки осіб, включаючи заявника, його звільнили з-під варті того ж дня.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на побутові умови тримання його під вартою у СІЗО та на умови тримання його під вартою під час судових засідань; за статтями 2 і 3 Конвенції – на неналежний рівень медичної допомоги, що йому надавалась, а також на поміщення його до металеві клітки у залі суду під час судових засідань.

Європейський суд вирішив обмежити дослідження питання щодо умов тримання заявника під вартою періодом з 28 грудня 2010 року до 20 квітня 2012 року, оскільки саме його стосувались зауваження сторін у справі. З огляду на свою попередню практику Європейський суд дійшов висновку, що недостатність особистого простору (2,86 кв. м) у заявника під час тримання його під вартою у камері № 158 у СІЗО з 28 грудня 2010 року до 28 квітня 2011 року сама по собі порушує питання за статтею 3 Конвенції. У зв'язку з цим Європейський суд констатував, що умови тримання заявника під вартою у цей період були такими, що принижують гідність, а тому було порушення статті 3 Конвенції.

Що стосується умов тримання заявника під вартою у СІЗО протягом решти вищевказаного строку, Європейський суд дійшов висновку, що сукупний вплив цих умов не досягнув мінімального рівня жорстокості, який вимагається для кваліфікації поведінки як нелюдського або такого, що принижує гідність у розумінні статті 3 Конвенції. Отже, Європейський суд дійшов висновку про відсутність відповідного порушення статті 3 Конвенції.

При розгляді скарг заявника на неналежний рівень медичної допомоги, що йому надавалась під час тримання його під вартою, Європейський суд зазначив, що з великої кількості томів матеріалів справи та доводів сторін випливає, що здоров'ю заявника було приділено значну увагу національних органів влади. Європейський суд зауважив, що під час тримання під вартою у СІЗО заявник перебував під постійним наглядом лікарів медичної частини СІЗО та комісії лікарів ДПтС України. Більше того, заявника було оглянуто лікарями з медичних закладів МОЗ України і він отримав належне лікування у лікарні швидкої допомоги, будучи двічі госпіталізованим. Окрему увагу Європейський суд звернув на те, що заявник голодував впродовж 33 днів та значно втратив вагу. Загалом Європейський суд дійшов висновку, що національні органи влади надали заявнику комплексну, ефективну та дієву медичну допомогу. Отже, не було порушення статті 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника на умови тримання його під вартою під час судових засідань, Європейський суд зауважив, що загалом заявник взяв участь у сімдесяти дев'яти засіданнях Печерського суду, що стан здоров'я заявника погіршився після голодування та що з дати проведення першого засідання 23 травня 2011 року до січня 2012 року минуло майже вісім місяців, впродовж яких заявник страждав на різні хвороби, які потребували тривалого лікування. Однак, як Європейський суд зазначив, у матеріалах справи відсутні свідчення того, що умови тримання заявника під вартою під час судових засідань було відповідним чином змінено.

Європейський суд дійшов висновку, що за обставин цієї справи сукупний вплив неналежного харчування та стану здоров'я заявника під час судових засідань, які проводилися 23 травня 2011 року та 17, 18 та 19 січня 2012 року, був достатнім для посилення фізичних страждань та психічного виснаження заявника. Це ще більше обтяжувалося тим, що зазначене поводження мало місце під час судового розгляду справи заявника – у той час, коли йому найбільш за все були потрібні концентрація та розумова активність. Тому Суд дійшов висновку, що заявника було піддано нелюдському та такому, що принижує гідність, поводженню всупереч положенням статті 3 Конвенції, і встановив відповідне порушення.

Стосовно скарг заявника на поміщення його до металевої клітки під час засідань Печерського суду Європейський суд зазначив, що раніше вже розглядав питання тримання особи у металевій «клітці» під час судового розгляду, що є практикою, яка все ще має місце у кількох державах-учасниках Конвенції, включаючи Україну. Європейський суд зауважив, що, незважаючи на відсутність попередніх судимостей заявника, а також те, що він підозрювався у вчиненні ненасильницького злочину, заявника, широко відомого політика, тримали на лаві за металевими ґратами впродовж усіх засідань Печерського суду з травня 2010 року до лютого 2012 року. У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що заходи безпеки у залі суду з огляду на їх сукупний вплив були за даних обставин надмірними та могли безсумнівно сприйматися заявником і громадськістю як такі, що принижують гідність. Отже, було порушення статті 3 Конвенції.

До цього рішення Європейського суду додано окрему думку судді А.Пейхала.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД

- «1. Оголошує одноголосно заяву прийнятною;
2. Постановляє шістьма голосами проти одного, що було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з умовами тримання заявника під вартою в установі попереднього ув'язнення з 28 грудня 2010 до 28 квітня 2011 року;
3. Постановляє одноголосно, що не було порушення у зв'язку з умовами тримання заявника під вартою в установі попереднього ув'язнення з 28 квітня до 10 травня 2011 року, з 23 травня 2011 року до 6 квітня 2012 року та 20 квітня 2012 року;
4. Постановляє одноголосно, що не було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з медичним забезпеченням в установі попереднього ув'язнення;
5. Постановляє одноголосно, що було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з умовами тримання заявника під вартою у дні проведення судових засідань;
6. Постановляє одноголосно, що було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з поміщенням заявника до металевої клітки під час судового розгляду.»

 Юадіс А.В.